

توسعه تاب آوری شهری

developing Urban Resilience

سیدمرتضی رضائی * ملیکا فیروزی * سیدعلی موسوی

سرشناسه	:	رضایی، سیدمرتضی، ۱۳۶۶-
عنوان و نام پدیدآور	:	توسعه تاب‌آوری شهری / سیدمرتضی رضائی، ملیکا فیروزی، سیدعلی موسوی.
مشخصات نشر	:	تهران: آرنا، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۱۳۹ ص.
شابک	:	978-622-291-047-1
وضعیت فهرست نویسی	:	فیها
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۳۹.
موضوع	:	شهرسازی -- طرح و برنامه‌ریزی
موضوع	:	City planning -- Design
موضوع	:	نوسازی شهری
موضوع	:	Urban renewal
موضوع	:	مدیریت بحران
موضوع	:	Crisis management
شناسه افزوده	:	فیروزی، ملیکا، ۱۳۷۲-
شناسه افزوده	:	موسوی، سیدعلی، ۱۳۶۷ مرداد-
رده بندی کنگره	:	۱۶۶HT
رده بندی دیویی	:	۱۳۱۶/۳۰۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۷۶۶۱۸۲۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیها

نشر آرنا

عنوان	:	توسعه تاب‌آوری شهری
نویسنده	:	سیدمرتضی رضائی - ملیکا فیروزی - سیدعلی موسوی
ناشر	:	آرنا
چاپ	:	اول ۱۴۰۰
شمارگان	:	۵۰۰ نسخه قیمت: ۵۶۰۰۰ تومان
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۲۹۱-۰۴۷-۱

www.arnapub.com

پیشگفتار..... ۷

فصل اول

مفهوم، ابعاد و مولفه های شهر تاب آور.....	۹
مقدمه.....	۱۱
ابعاد و مولفه های تاب آوری.....	۱۶
زیرساخت.....	۱۷
تاب آوری شهری با تاکید بر کلاس شهرها.....	۱۸
تاب آوری و بحران های شهری.....	۲۱
نتیجه گیری.....	۳۰

فصل دوم

کاربرد فناوری (IT) در سنجش تاب آوری زیر ساختی.....	۳۳
مقدمه.....	۳۵
بستر ایجاد شهرهای الکترونیکی با محوریت تاب آوری.....	۳۸
سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) و مدیریت بحران.....	۴۰

فصل سوم

تاب آوری زیر ساخت های حمل و نقل شهری.....	۴۵
مقدمه.....	۴۷
ساماندهی و مدیریت ترافیک با رویکرد تاب آوری.....	۴۹
نقش ترافیک در موضوع زیر ساخت های حمل و نقل شهری.....	۵۲
علل ترافیک شهری؛.....	۵۴
زیرساخت های حمل و نقل منظر شهری.....	۵۷
حمل و نقل شهری و ارتباط با مدیریت شهری.....	۵۸

۶۱	شاخص های حمل و نقل شهری
۶۴	عملکرد سیستم های حمل و نقل هوشمند
۶۸	ساختار و نحوه عملکرد ITS
۷۷	راهکارهای مدیریت شهری در کنترل ترافیک
۷۹	نتیجه گیری

فصل چهارم

۸۱	تاب آوری کالبدی در فرآیند بازسازی بافت های فرسوده شهری
۸۳	مقدمه
۸۸	مفهوم صنعت بهسازی و نوسازی شهری
۹۱	ابعاد تاب آوری کالبدی در فرآیند بازسازی بافت های فرسوده شهری
۹۳	بافت فرسوده
۹۵	طرح نوسازی بافت فرسوده چیست؟
۱۰۰	نظریه پردازان مرمت شهری
۱۰۳	مدل های بهسازی در بافت فرسوده شهری
۱۰۷	اهمیت بازسازی بافت های فرسوده شهری و مشارکت شهروندان
۱۲۳	نتیجه گیری

فصل پنجم

۱۲۹	مدیریت بحران، مدیریت شهری و تاب آوری
۱۳۱	مقدمه
۱۳۶	کاهش ریسک و ایجاد تاب آوری کارکردی جمعی
۱۴۰	مدیریت بحران براساس زنجیره ارزش ایمنی و تاب آوری
۱۴۱	تمرکزگرایی و تمرکززدایی در مدیریت بحران
۱۴۲	قوانین و نهادهای بین المللی مدیریت بحران
۱۴۴	سطح بندی حوادث، سوانح و مسئولیت ذینفعان
۱۴۶	نتیجه گیری
۱۴۹	منابع

پیشگفتار

تاب آوری مفهوم جدیدی در طراحی شهری است که رویکرد اصلی آن طراحی با آسیب پذیری کمتر و انعطاف پذیری بیشتر برای شهر در برابر تنش ها و حوادث است. تاب آوری این روزها به دغدغه مهمی برای شهرها تبدیل شده است؛ به طوری که توجه و پرداختن به آن در شهرهای خصوصاً بلاخیز حائز اهمیت است. با وجود اهمیت این موضوع؛ اما مدیریت شهری در پرداختن به آن ضعیف بوده و بعضاً در هنگام وقوع حوادث شهرها خسارات بیشتری را متحمل می کنند. در دورانی از شهرسازی به سر می بریم که اکولوژی کره زمین به طور فزاینده ای تحت تأثیر فعالیت های انسانی قرار گرفته است. با توسعه شهرنشینی، شهرها به مراکز توجه تبدیل شده اند و تقاضا برای منابع طبیعی و توجه به تأثیرات محیطی جهانی آن ها افزایش یافته است. فعالیت های شهرسازی و برنامه ریزی شهری موجب افزایش فشار بر طبیعت و تضعیف تاب آوری آن شده است که اغلب پیامدهای مخربی برای شهرها و ساکنان آن در پی داشته است. با توجه به مواردی مثل طوفان ها و سیل های اخیر در نقاط مختلف جهان، گرم تر شدن، آلودگی هوا و همچنین افزایش هزینه های انرژی، کاهش ذخیره آب و مواد غذایی نیاز فوری به فعالیت و اقدام تأثیرگذار ضرورت یافته است. به همین دلیل، بسیاری از شهرها اقداماتی در زمینه احیای طبیعت انجام داده اند و از فعالیت های پایدار حمایت کرده اند. در واقع، در دو سه دهه اخیر، فرصت مناسبی برای توسعه پایدار جهانی ایجاد شده است. در این میان، تاب آوری و پایداری اهداف اصلی شهرهای آینده خواهند بود. عواقب جبران ناپذیر حوادث طبیعی و آسیب های اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی شهرهای معاصر موجب شده تا مفاهیم پایداری و تاب آوری تا حد زیادی به هم مرتبط شوند. میزان خسارات و تلفات ناشی از مخاطرات طبیعی به میزان آمادگی جامعه در برابر واقعه بستگی دارد. تاب آور ساختن شهرها در ابعاد مختلف، راهی مناسب و کارا در جهت تقویت ساختار شهر برای مقابله با بحران ها و مخاطرات طبیعی و غیرطبیعی است.